

**STANDARTINIO IR NĖŠČIOSIOMS SKIRTO ERGONOMINIO BEI PSICHOSOCIALINIO
PROFESINĖS RIZIKOS VERTINIMO SPECIFINIŲ SKIRTUMŲ ANALIZĖ.
DAUGIADIMENSINĖ APŽVALGA**

Studijos projektas

Projekto vadovas Remigijus Jankauskas

Atsakingas vykdytojas Saulius Vainauskas

Konsultantas Erikas Mačiūnas

Tyrimo vykdymo laikotarpis: 2026 m. liepos–gruodžio mėn.

Tyrimo pagrindimas. Šiuo tyrimu siekiama atlikti daugiadimensinę standartinio ir nėščiosioms skirtą ergonominio bei psichosocialinio profesinės rizikos vertinimo specifinių skirtumų analizę. Šiuo metu Lietuvoje galiojantis standartinis reglamentavimas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. nutarimas Nr. 469) atspindi priešpandeminę darbo rinkos struktūrą ir neatitinka naujausios, mokslo įrodymais grįstos informacijos, aktualios nėščių, neseniai pagimdžiusių ir krūtimi maitinančių (NNPKM) darbuotojų saugai ir sveikatai.

Šiuolaikinėje darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) sistemoje profesinės rizikos vertinimas susiduria su naujais iššūkiais. Įvykęs „toksikologinis lūžis“ Europos Sąjungos teisėje (Direktyva (ES) 2022/431) reprodukcijai toksiškas medžiagas teisiškai prilygino kancerogenams. Be to, esamame reglamentavime nėra įvertinamos endokrininę sistemą ardančios medžiagos (EDC) bei biomechaninis nėščiųjų specifiškumas (pakitęs svorio centras, relaksino hormono poveikis), dėl kurių standartiniai ergonominio vertinimo įrankiai tampa netikslūs. Darbo vietos decentralizacija bei hibridinis darbas sukūrė papildomą „teisinį vakuumą“, kuriame nėščiosios susiduria su ergonomine krize namų aplinkoje ir skaitmeniniu perdegimu dėl „teisės atsijungti“ nebuvimo. Atsižvelgiant į tai, būtina pereiti prie dinaminio, ergonominėms bei psichosocialinėms nėščiųjų rizikoms pritaikyto vertinimo, o surinkta ir susisteminta informacija sudarys prielaidas parengti pasiūlymus patikslintam reglamentavimui.

Tyrimo tikslas. Atlikti lyginamąją analizę tarp standartinio (LRV nutarimu Nr. 469 reglamentuojamu) ir naujausiais mokslinių tyrimų duomenimis grindžiamų NNPKM darbuotojų darbo sąlygų nuostatų ir parengti pasiūlymus patikslintam Lietuvos NNPKM darbuotojų darbo sąlygų reglamentavimui.

Tyrimo uždaviniai:

1. Surinkti, susisteminti ir aprašyti naujausiais mokslo tyrimais bei praktikos įrodymais grįstą informaciją, taikytiną patikslintam Lietuvos NNPKM darbuotojų darbo sąlygų reglamentavimui.

2. Atlikti lyginamąją analizę tarp standartiniu (LRV nutarimu Nr. 469 reglamentuojamu) ir naujausiais mokslinių tyrimų duomenimis grindžiamų NNPKM darbuotojų darbo sąlygų nuostatų.
3. Parengti pasiūlymus patikslintam Lietuvos NNPKM darbuotojų darbo sąlygų reglamentavimui.

Tyrimo metodika. Tyrime bus atliekama naujausių mokslinių tyrimų apžvalga. Bus vykdoma tarptautinių institucijų dokumentų, ES direktyvų ir mokslinės literatūros teisinė bei dokumentinė analizė, siekiant palyginti ergonominės ir psichosocialinės rizikos valdymo praktikas NNPKM darbo vietose su Lietuvos teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

Laukiami rezultatai. Tikimasi, kad šios daugiadimensinės apžvalgos medžiaga tiesiogiai padės formuoti siūlymus patikslintam Lietuvos NNPKM darbuotojų darbo sąlygų reglamentavimui. Tyrimo rezultatai ir parengtos rekomendacijos prisidės prie profesinės sveikatos specialistų bei kitų už darbuotojų saugą ir sveikatą atsakingų asmenų žinių bei gebėjimų didinimo, užtikrinant saugias darbo sąlygas motinystei.

Atlikus tyrimo analizę numatoma parengti publikaciją recenzuojamam mokslo žurnalui („Visuomenės sveikata“). Autorių eiliškumas bus išdėstytas pagal indėlį į straipsnio rengimą.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės ir aplinkos sveikatos centro Profesinės sveikatos skyriaus projekto rengėjai tel. +370 5 262 4583, el. paštu institutas@hi.lt.
